KEUZEOPDRACHT VOLGENS INTERESSE

Ontginning van gesteenten

Algemene uitleg

Lestechniek

Deze lestechniek gaat om een keuzeopdracht waarbij wordt ingespeeld op de verschillende interesses en belangstellingsgebieden van de leerlingen. De leerlingen kiezen een werkblad uit waarin een deelaspect van het lesonderwerp aan bod komt. Aan het einde van de les is er een klassikale nabespreking zodat alle leerlingen alle deelinhouden van het lesonderwerp leren kennen.

Differentiatiemogelijkheden

In deze lestechniek wordt gedifferentieerd volgens interesse van de leerlingen. Er kan echter ook gedifferentieerd worden volgens de leervoorkeur van de leerlingen: voor een aantal werkbladen kan immers gekozen worden om ofwel een tekst te lezen ofwel een filmpje te bekijken. Ook bij de nabespreking kan er gevarieerd worden volgens leervoorkeur: de leerlingen kunnen een presentatievorm naar keuze gebruiken. Er kan ook gedifferentieerd worden naar tempo: sommige leerlingen kunnen één werkblad maken, snelle werkers kunnen er twee maken.

Toepasbaarheid

Een dergelijke keuzeopdracht kan worden gebruikt in een les waarbij verschillende elementen, onderdelen of invalshoeken over een bepaald lesonderwerp behandeld worden.

Enkele onderwerpen waarbij deze lestechniek toegepast kan worden, zijn: keuze product bij bespreking industrietak en -type en grondstof, halffabricaat en eindproduct (AA), keuze landbouwstreek of – bedrijf (AA), keuze toeristische regio of vorm van toerisme (AA), aanpassingen van bloemplanten aan omgeving (NW), …

Praktische uitvoering

Uitgewerkt voorbeeld

Deze lestechniek werd uitgewerkt voor het lesonderwerp ‘Ontginning van gesteenten’. Het beoogde leerplandoel hierbij bevindt zich in het leerplan aardrijkskunde van de 1e graad A-stroom S.O. van het VVKSO, in het thema ‘Gesteenten, bodem en ondergrond’:

LPD (5): Op het terrein of op foto’s de landschappelijke en ecologische gevolgen van de ontginning van gesteenten vaststellen.

De volgende eindtermen kunnen aan deze les verbonden worden:

ET 11: In de eigen omgeving bouwmaterialen in verband brengen met gesteenten of de verwerking ervan.

ET 25: Milieueffecten opnoemen die in verband kunnen gebracht worden met industriële activiteiten.

ET 28*: Leren aandacht hebben voor en dragen bij tot de leefkwaliteit van de eigen omgeving.

Lesorganisatie

Lesbegin (2')

De leerkracht toont bij het begin van de les zes sprekende foto's (zie *bijlage 1*). Elke foto is gelinkt aan één welbepaald werkblad, en elk werkblad behandelt een deelaspect van het genoemde lesonderwerp. De leerlingen kiezen de foto uit die hen het meeste aanspreekt of intrigeert en vervolgens krijgen ze het werkblad dat bij die foto thuishoort.

Lesfase 1 (15')

De leerlingen gaan daarna individueel – of in duo, ook hierin kan er dus gedifferentieerd worden – aan de slag met het door hen gekozen werkblad:

- Werkblad 1 (zie *bijlage 2*): In dit werkblad komt het productieproces van bakstenen aan bod. Dit productieproces staat in het werkblad neergeschreven in verschillende korte, te ordenen stappen, en er is ook een toepassingsoefening met enkele foto's.
- Werkblad 2 (zie *bijlage 3*): Het tweede werkblad behandelt het productieproces van de ontginning van zand tot de vervaardiging van glas. Ook dit gaat om te ordenen neergeschreven stappen in het productieproces en een toepassingsoefening met foto's.
- Werkblad 3 (zie *bijlage 4*): In dit werkblad worden de gevolgen van de ontginning van gesteenten voor het landschap en het milieu bestudeerd, vooral aan de hand van het bekijken van foto's. Het leeswerk in dit werkblad is beperkt.
- Werkblad 4 (zie *bijlage 5*): De gevolgen van de ontginning van gesteenten voor de omwonenden van een groeve komen in dit werkblad aan bod. Dit werkblad bestaat uit twee krantenknipsels waaruit de leerlingen deze gevolgen kunnen halen.
- Werkblad 5 (zie *bijlage 6*): Het vijfde werkblad bekijkt de bestemming van verlaten groeves, als natuur-, recreatie- en sportgebied. Hiervoor lezen de leerlingen een kort artikel en lossen ze er enkele vragen bij op.
- Werkblad 6 (zie *bijlage 7*): Het laatste werkblad gaat om de bestemming van verlaten gesteentegroeves als stortplaats, woonzone of landbouwgebied. Ook in dit werkblad lezen de leerlingen hiervoor een kort artikel en lossen ze er enkele vragen bij op.

Voor meerdere werkbladen kan er ook gedifferentieerd worden naar leervoorkeur. Er kan gebruik namelijk gemaakt worden van een filmpje, wanneer leerlingen liever zien en horen i.p.v. lezen. Bv:

- Werkblad 1: http://www.schooltv.nl/video/hoe-worden-bakstenen-gemaakt-gebakken-klei/ (3'07") of ook http://www.schooltv.nl/video/klei-van-klei-naar-baksteen/ (1'40")
- Werkblad 2: http://www.schooltv.nl/video/het-klokhuis-glas/ (tot 2'11", stappen 1 t.e.m. 3 in het productieproces)
- Werkblad 4: http://www.focus-wtv.be/video/protestmars-tegen-kleiputten-aalbeke (1'13") en http://www.schooltv.nl/video/emma-woont-op-een-ijzerertsmijn-in-het-noorden-van-zweden/ (3'01")

De werkbladen kunnen ook opgevat worden als een ICT-opdracht, waarbij de leerlingen gebruik kunnen maken van de informatie op de website http://www.ikdoorgrondvlaanderen.be/, de hierboven

vermelde websites met filmpjes en http://www.deschorre.be/ (voor werkblad 5) en http://www.ilva.be/afvalverwerking/vlierzele/ (voor werkblad 6).

De leerlingen kunnen het werkblad corrigeren aan de hand van de verbetersleutel.

Lesfase 2 (30')

In een laatste lesfase is het noodzakelijk om een klassikale nabespreking te houden, waarbij teruggekoppeld wordt naar de verschillende complementaire deelinhouden van de verschillende werkbladen. Op die manier bereiken alle leerlingen de lesdoelen.

Er zijn verschillende mogelijkheden om de informatie van de werkbladen te delen met alle klasgenoten. Ten eerste kan er aan het einde van de les een klassikale bespreking georganiseerd worden over de verschillende werkbladen, waarbij werkblad per werkblad besproken wordt via onderwijsleergesprek. Ten tweede kunnen de leerlingen zelf hun werkblad presenteren aan hun medeleerlingen, via een PowerPoint-presentatie, korte spreekbeurt, collageposter, etc. Er kan hierbij dus gedifferentieerd worden naar leervoorkeur. Ten derde kan het werkblad als taak ingeleverd worden en komen nadien alle modeloplossingen op de digitale leeromgeving. Uiteraard zijn er ook nog tal van andere mogelijkheden.

Ervaringen en aandachtspunten

Positieve ervaringen

- Een keuzeopdracht geeft de leerlingen de kans maar ook de 'macht' om naar hun eigen interesses te handelen, en interesse is de sleutel tot (intrinsieke) motivatie. (Heacox, 2010)
- De leerlingen werken elk individueel en zelfstandig, en op eigen tempo. Bijkomende begeleiding en instructies door de leerkracht op maat van de leerling is dus goed mogelijk.
- Dergelijke keuzemogelijkheden geven een gemakkelijke strategie om meervoudige opdrachten op te maken.

Aandachtspunten

- Een keuzeopdracht moet uitdagende en interessante keuzes bieden aan alle leerlingen.
- Een keuzeopdracht kan niet volledig willekeurig zijn; het gaat om een 'gecontroleerde' keuze. De leerkracht moet zelf bepalen uit welke mogelijkheden de leerlingen kunnen kiezen, zodat er voldoende gefocust wordt op de lesdoelen.
- Niet alle werkbladen in deze keuzeopdracht zijn even gemakkelijk; eventueel is ook niveaudifferentiatie, waarbij de leerkracht zelf een werkblad toewijst aan de leerlingen, mogelijk.

Meer lezen

Heacox, D. (2010). *Differentiatie in de klas. Kinderen en hun manieren van leren.* Amersfoort: Kwintessens Uitgevers, pp.86-102; 143.

Struyven, K., Coubergs, C., Gheyssens, E., & Engels, N. (2015). *Ieders leer-kracht. Binnenklasdifferentiatie in de praktijk.* Leuven: Acco, pp.47-49.